

Angelina Vilar

Plec 8 (16 planes) de la
popularíssima obra

**La Dama de les
Camelies**

Segón plec (16 planes)
de l'intensa producció
del compte

LLEO TOLSTOY
traducció de

Narcís Oller

EL MORT EN VIDA

L'exit colossal obtingut

en les edicions de les

Obres del Gran Guinyol Catalá

y demanantres la majoria dels nostres compradors major nombre d'elles; hem ates dites observacions posant d'un sol cop a la venda els tres següents:

El Guarda-via

diàlec en vers per en Andreu Camps i Sala, obra premiada amb un accessit en el concurs de contes y diàlechs del DE TOTS COLORS.

Miséria

diàlec dramàtic escrit per el Dr. D. Pere Manaut, el que creyem despertarà un fort interés per la bibració del assumpte, y

L'Article 330

obreta que obtingué un bon éxit en el teatre Circ Barcelonés d'aquesta capital, per la companyia dels senyors Santacana i Mantua quina traducció es deguda al conegut escriptor y culte literat D. Carles Costa co-tractor de

Joventut de Príncep

Per molt aviat preparém grans novetats en dita biblioteca.

La setmana entrant sortirá PASSA LA RONDA

DE TOTS COLORS

REDACCIÓ y ADMINISTRACIÓ

ALT DE SANT PERE, 17, INTERIOR
BARCELONA

Surt els
divendres

PREU D'UN NUMERO 15 CTS.

SUSCRIPCIÓ A UN TRIMESTRE
2 PESSETES

Coses de teatre

L'actor vell

Com que may acostumo a llegir els diaris del matí me va sorprendre molt la notícia. Al arribar al teatre a l'hora d'ensaig el meus companys comentavan la sentida pèrdua.

El gran actor X acabava de morir!

Oh! Sí. Era un gran actor!—Així ho deyen els vells de la companyia. Casi tots havien treballat plegats. Jo no l'havia *conseguit*, puig feya molts anys que s'havia retirat; que l'havien retirat! aquesta es la verdadera paraula.

Els periòdics dedicaven a la memoria del gran actor sentides frases. En ses columnes relataven sa vida, ses costums, ses anècdotes; tot lo bonic, lo gran, la gloria que disfrutà aquell artista...

Ahir va morir, pobre!.. va morir oblidat, casi per complert oblidat per la generació present.

La gloria del actor es tant brillant com effimera. No existeix triomf com el seu; aplausos, corones, aclamacions. Pro, per desgracia, passa tot molt aviat. L'artista envelleix, ses facultats se li enfebleixen, les empreses l'arraconen y'l públic acaba per oblidarlo. «La gloria—deya Carles V es dona y no vol resamb vells. Aplicada al art teatral, la sentència del emperador no t'è volta de fulla.

X fou en sa primera joventut un actor de grans condicions y facultats brillants, segons conten els seus contemporanis; pro actor popular de barriada, de *provincias*, qu'acostumen a dir; tenia fet un públic

qu'arribà a familiarisarse amb ell. Era un actor de batalla, efectista—per sistema—convencional amb els procediments, y *maniobrava* sempre dins de un *empirisme pràctic* semblant moltes vegades el verda-der art, pera la massa inconscient del públic.

Se notaven en ell els gèrmens d'un gran actor; pro esmortuits y obscurs per una feyna llarga, ruda, penosa y contraria del tot amb son exercici natural y just. Era el resultat del trevallar de son *teatre*, ont se variava el cartell amb una frecuencia aterradora.

Sense l'espai natural per l'estudi y la meditació, sense la tranquil·litat del esperit y el racional repós de la materia, sense un perfecte equilibri entre l'ànima y'l cos, no hi ha artista possible encare que's tinguin amb grau màxim totes les condicions naturals, propies del cas.

El trevall de l'actor no's pot apreciar degudament per l'efecte que causa a n'el públic. Produhit l'efecte, hi ha que veure si el recurs empleat per aquest fi es de bona lley, primerament per part de l'autor dramàtic y després per la del intérprete; hi ha que veure també si el segon s'ha identificat amb el primer, com es el seu deber, o si l'hi ha fet traició, al objecte de conseguir un aplauso, inmerescut, pro aplauso al fi.

Hi ha autor que, per un aplauso, (que indegudament carrega en com-te seu) perdona de bona voluntat tota mena de traicions en l'interpretació de ses obres.

Si ens ficsem sols amb l'efecte, X fou un dels mellors actors qu'havem

tingut, perque ell el produía sempre que li plavia. La práctica y la rutina li havían *ensenyat* trucs als quals hi responía el públic de la seva època y avuy hi respón el de la galería qu'es sempre el meteix.

Era un gran actor pera'l género melodramàtic; crits, *desplantes*, aquell barboteix indefinit, algunes vegades interminable, acció carregada y vergitínosa... Totes aquestas *frioleras* que constitueixen la *quincalleria* del art qu'entusiasma al galliner y a una part considerable del gros públic de butaques y llotjotes.

Hi ha tres menes d'actors:

Uns, pera'l públic exclusivament.

Altres, pera la crítica, y altres per tot lo mon.

X, era dels primers: y, amb aquest sentit, verdaderament notable.

Si desde el principi de sa carrera no s'hagués fet malbé, y hagués trevallat en els teatres del centre de la capital, allí s'hauría format y hauria arribat sens dupte a las grans esferas de l'art veritable y... poguent arribar a ser un artista no fou més que un *artesà*.

Carregat de familia y sens recursos de cap classe, sostingué una lluita tremenda y fatal amb la miseria.

¡Es la trista historia de molts de nostres actors de primera fila...

¡Pobres!

¡Descansin en pau els desventurats artistes!

ENRIC CASANOVA.

Els testos s'assemblen a les olles

De l'any 1886 al any 1912

L'èxit de públic que ve obtenint en Calvo al teatre Novetats, resulta cosa alarmadora. Els *latiguillos* son aplaudits fogosament per la distinguida (?) concurrencia qu'omplena aquell teatre, les gesticulacions encanten, els cops als pit subjuguen y la cantrella dels versos delecta. Certament que'n Calvo té qualitats y es molt simpàtic y té talent, pero ha descobert les *pessigolles* del públic y no's cansa de fernhi sense escrúpul... Y el mal es que'l públic se les deixa fer!

Avuy, com 25 anys enrera, a Barcelona s'aplaudeixen els *latiguillos*, avuy, doncs, no hem avençat ni en cultura, ni en gust un sol petit pas. Per això y amb el sol desitg de constatar lo que acabem de dir, reproduhim uns fragments de un article de l'Ixart escrits l'any 1886, perfectament aplicables a lo que ara estem sofrint. Aquest article que va produir una grossa reacció contra l'art artificiós y efectista den Calvo (pare), que va donar lloc a una polèmica de fatals resultats per aquella *emniencia* d'aleshores, es perfectament aplicable an en Calvo d'avuy y al públic que l'ovaciona. Aquest article en que l'Ixart descriu amb animats contorns, la *manera* de representar den Calvo (pare), resulta avuy un retrat de la *manera* de representar den Calvo (fill). Els testos s'assemblen a les olles y aixís com el fill es la viva

imatge del pare, el públic d'avuy es també la viva imatge del d'ahir.

Però, lo pitjor del cas es que, fa deu anys, els *latiguillos* y els gestes efectistes no més se toleraven al Paralel, y ara s'aplaudeixen a rabiar a Novetats, com en l'any 1886.

Val la pena de parlarne y protestarne com ja ho va fer l'Ixart.

Calvo y Vico

"LA BOLA DE NIEVE"

En cierta ocasión tocaba la guitarra en un teatro un artista muy famoso, pero cuyo repertorio y estilo, ó mejor, manera, eran tan anticuados que, si embelesaban á la mayoría del público, crispaban los nervios de la minoría selecta é inteligente.

Estaba el buen señor sentado en medio del proscenio punteando las cuerdas, y al lánguido y casi imperceptible zumbido, se iba embebeciendo él, se embebecía el auditorio, y hasta el aire se sumía en silencioso y solemne estupor, cuando en el mayor punto del veligioso arrobamiento, sonó en el paraíso una voz estentórea, gritando:

—«Muy bien!» «muy bien!» «pero bastante!»

Al grito del chusco, espabilóse el público sobresaltado, volvió en su acuerdo, y con carcajada general se rió de su propia simpleza, de la presunción del guitarrista, y del ridículo hechizo. Con lo cual el músico se fué corrido, sin chistar, la guitarra á cuestras, y los rancios papeles en el faldon de la casaca.

No es mi ánimo [que ha de ser] alcanzar ni la cuarta parte del éxito que logró la oportuna salida de un espectador aburrido y franco. «Ruge la pasión, y mi voz no será escuchada» como dice una comedia. Pero con-

fieso que al ver recibidos en Barcelona, con tan incomprensible frenesí a dos actores como Vico y Calvo; al escuchar con asombro y ¡por qué no decirlo!, con indignación, que ahoga su menor palabra un terremoto de aplausos; al oír por donde quiera, en todos los tonos, que son dos genios eminentísimos, yo, que juzgo su estilo de insoportable manera, y parte de su repertorio de rancia suporífera retórica, yo, que creo sinceramente y con perfecta buena fe que el público es víctima de alucinación y ceguerra incalificables, siento irresistible deseo de imitar al anónimo zumbón, modesto é inconsciente porta-voz del buen sentido, repitiendo:

—¡Muy bien!... ¡muy bien! pero bastantel.

Y vosotros, los que participais de mi criterio, ayudadme en la dura tarea de decir en alta voz trivias y verdades, oscurecidas hoy por la pasión y la ignorancia de gran parte del público. Venid con vuestra firma á dar á mis palabras la autoridad que no tienen, vosotros los que pensais como yo, sin decirlo en los acalorados corrillos; los que vais á soltar, tapándoos nerviosos los oídos, un «qué mal! qué mal!» en el mismo punto en que ahoga vuestro grito imprudente un estrepitoso palmateo; venid los que os lamentais de semejantes aberraciones artísticas; sostenedme con las atinadas observaciones de detalle que exponéis en los entreactos, hagamos constar que hay todavía quien no ha perdido las nociones de lo que es, ó lo que debe ser el buen arte dramático.

Tras él, salió Calvo y por, de pronto lo único que hizo de particular fue moverse mucho como una tarabilla, inclinar el cuerpo dejando los brazos colgantes, y agitarlos golpeándose los muslos con una gesticulación singularísima que no puede describirse, pero sumamente fea. Si aquellos movimientos desacompañados expresan, para el actor la volubilidad é impresionable ligereza del personaje, digo que, á mi juicio, anda del todo equivocado, y que un padre que pretendiese inculcarle, sino el aplomo incompatible con sus años, los gratos ademanes compatibles con la viveza de genio, no le permitiría los que usa ni poco ni mucho, cuanto menos un buen director de escena.

Pero sigamos. Llega una, en que tiene Luis (el personaje) un altercado con su novia, en

versos cortos. "Aquí entro yo"—se dice Calvo;—"ya me tocan más de cuatro versos en cada *bocado*; pues, ahora cantaremos." Como la acentuación simétrica y la brevedad, dan por sí solos al verso, cierto andar ligero y cierta entonación musical, ya está el actor á sus anchas para lucirse, y lejos de poner empeño en variar el monótono martilleo de aquel metro breve, se esfuerza en que suene y allá van estrofas, allá va el ritmo de la palabra, divorciado ú olvidado totalmente del concepto, con aquella declamación ondulante, que sube y baja de tono porque si, siempre al llegar al mismo número de versos, y siempre rematando con un rasgueo final (si se me permite la frase), que es igualmente el mismo en toda ocasión y que no puede describirse tampoco; hay que oírlo. Hay que para desesperarse de verdad y desesperar del público que estalla en un aplauso antes de acabar el actor su trino, que no se parece á nada. No; ni se parece al sonsonete del alejandrino francés con la pausa siempre en medio, ni al zalamero tonillo italiano, que á veces cansa también. El amaneradísimo y absurdo *motivo* del canto de Calvo, es propio suyo, bien propio suyo: vale la pena de un viaje, para convencerse de que modo se puede cosquillar el oído, sin que entienda el público lo que le dicen. Porque además conviene advertir que no entendí del altercado con la novia una sola palabra. En el diálogo siguiente, prosigue la riña pero por medio de apartes dirigidos á la pobre muchacha, "¡traidora!", "¡ingrata!", "¡cruel!", que interrumpen la propia relación del actor. También hay que oír á Calvo en tales apartes: es el colmo del mal gusto en el arte de decir las cosas. Mueve la cabeza á uno y otro lado; sube el tono, va subiendo, subiendo, precipitándose, redoblando el martilleo, hasta que el actor yergue la frente, echa el cuerpo hacia atrás, manotea en el aire, acaba por no entenderse á sí mismo y... *mutis*. Se hunde el teatro á aplausos y cae el telón.

Volvió Calvo en el tercer acto á encontrarse en situación de mostrarnos su valer con una escena muy dramática y muy hermosa. ¡Último desengaño! De un lado estaba la situación, la pasión del personaje con todo su fuego, sus torturas y sus vacilaciones: de otro lado, unas décimas bellas, sóbrias, varoniles

y sin galas; ¡pues se fué con las décimas! claro está. Y volvimos á oírle prescindir de lo que decían para mudar el tono al quinto verso, descender hasta el séptimo con inflexiones iguales, y precipitarse hasta el décimo como quien redondea el periodo ó echa la rúbrica; todo con acompañamiento de gimoteos, manotodas é igual postura siempre. Y así acabó el drama.

Musicals

Beethoven a Bettina d'Arnim

Bona y aimada amiga:

Rejs y prínceps poden nomenar professors, concellers íntims y fins donar títols y condecoracions, emprò, amb tot y sont gros poder, no poden jamai donar el nombrament de grau home, puig els esperits que s'enlairen per sobre de l'humanitat eviten an els altres aquest trevall y per això gaudeixen d'un gran respecte.

Quan dos homes com Goethe y jo se troben junts, aquets grans senyors han de notar forsosament que, fóra de nosaltres, el gran home no existeix.

Ahir meteix, passejarem tranquilament abdos, quan, de sobte, vejerem venir d'un troç lluny a tota la família imperial. Goethe tot seguit va abandonar el meu braç pera poguerse posar a un cantó, y, per més que vareig fer tot lo posible, no pogué lograr de cap de les maneres que dongués ni un sol pas més; a les hores, enfonsantme el capell y cordantme l'abric, el vareig agafar pel darrera plantantlo al bell mitj de totom, y princeses y cortesans tingueren de passar afilerats; el duc Rodolf saludà amatent y l'emperatriu també fou més amatenta que jo en saludar.

Aquets senyors ens coneixen, y per això senti una vera joia, al veure passar aquella llarga professó pel devant de Goethe, qui tornà a ferse enllà y restava amb el cap descobert humilment corvat. Al veurel aixís vaig ferli redreçar la festa, no concedintli explicacions sinó al contrari, vaig retrèureli tots els

seus pecats y fotes ses faltes y sobre tot les que havia comés contre vos, estimada amiga, de qui nosaltres havíem justament parlat.

Deu meu! Si jo com ell hagués passat al costat vostre tan llarc temps, creyeume que hauria produït encara coses molt més grans.

Jo he dit a Goethe ma opinió y al veure que ma inteligencia endevinava els seus pensaments s'ha sentit emocionant y l'emoció tan sols es bona per les dones, (perdoneume) a l'home li es necessari que la música fassi reviure el foc del seu esperit.

Oh! estimada nena! que'n fa de temps que nosaltres dos professèm les meteixes opinions sobre totes les coses; no hi hà res tan sublim, ni tampoc tan hermós com tenir una bella ànima que vos compregui per poderli confiar fins els més grans secrets. *Es necessari esser alguna cosa si un vol semblar alguna cosa.* Verdaderament, es precis que'l mon reconeixi a cada un de nosaltres el nostre talent, puig aixís no serà tan injust, encara que jo en prescindeixo, car estic molt per sobre de aquestes petiteses.

A Viena espero rebre carta vostra; escribume prompte y llargament. Estaré en l'esmentada ciutat durant vuit dies. La cort sortirà demà, avui els prínceps encara ensejèran una vegada; Goethe ha fet estudiar el paper a l'Emperatriu; son espós y ella volien que jo executés música meua, més jo no ho he volgut. Sont gent qui estimen la porcelana de China! Ja sé que's necessaria l'indulgencia perque l'inteligencia ha perdut ja la mà dreta, més, amb tot, no he tocat ni tocaré jamai pels estúpits, ni faig ni faré coses tontes a tan baix preu; y encara menys tractanse de prínceps, puig els deutes d'aquesta gent son verament incobrables.

Aden, adeu aimada, ta última carta ha restat tota una nit demunt del meu cor, donantme això un bell plaer; an els músics tot ens en permès.

Deu, com vos estimol

Vostre fidel amic, ton germà sord.

Teplitz, 15 d'Agost 1812

BEETHOVEN

(Traducció del francès)

Del Liceu

El día 6 de Novembre, el nostre gran tea-

tre obrirà de nou ses portes. Donada l'intel·ligència del expert empresari Sr. Volpini y l'importància de'ls artististes y de les obres que figuren en el cartell, no duptem en augurar que aquesta temporada lírica serà verament brillant y profitosa.

L'obra d'inauguració serà la genial creació del gran e immortal compositor Ricart Wagner: *Siegfried*, baix l'intelligent direcció del notable mestre Juli Falconi y en quina interpretació, junt amb altres artistes de ver renom, hi farà el seu debut el tenor Gayetà Pini-Corsi, qui té a son càrrec el paper de «Mime» de qual, segons se diu, en fa una veritable creació.

Els bons aimants de l'art musical, podran fruir aquesta temporada de les genials bel·leses del *Lohengrin*, *Walkiria* y *Siegfried*. Gluck, amb son *Orfeó*, y Bizet amb sa *Carmen*, també faràn gaudir fortament, venint després totes les altres obres que, si ve llur

valor no estan gran, tindran un gros atractiu per ses escullides interpretacions, puig aixís ho fan preveure els noms d'artistes tan eminents y de renom tan mundial com sont els célebres barítons Titta Ruffo y Ricart Stracciari, els renomats tenors Carles Rousse-lière, Roma Ciaroff, la eminent diva Srta. Hidalgo y molts d'altres.

Ademés sentim una vera joia al veure figurar com a estrenes dugues obres de compositors espanyols l'una *Gala Placidia*, filla de la nostra terra, deguda a l'inspiració del notable mestre Pahissa y l'altre *Mirentxu*, òpera regional vasca, del compositor Guridi, sedona també com a segura l'estrena d'un *ballot* amb dos actes del il·lustre mestre francès Andreu Messenger qui vindrà, segurament, a dirigir les primeres representacions, d'aquesta obra que porta per títol *Les deux pigeons*.

SCHERZO

La gran paràbola

LA PRINCESA ENCANTADA

Per l'impossibilitat de conèixer tot el sistema del Univers, recollim lo verdader, entremetx de la boira de nostra imperfecció, y els il·limitats buits que restan, els omplim de deduccions empíriques, formant un conjunt o sistema artificial, qu'en dihem amb orgullosa superbia la suprema Armonia. Tot lo que surt de son límit, es una aberració, es una raresa.

Tot l'orgull humà, consisteix en sortirse de la verdadera situació. L'home no es mes que home. Es el promedi mes perfecte conegut entre lo material visible y lo espiritual en gradació creixenta, desde la materia inanimada hasta arribar a son individu, y en gradació decrei-

xenta, desde Deu, lo infinit, hasta l'home.

Cada sér està tancat en un cercle de vida estret y limitat, en proporció a l'espiritualitat que conté. Nostre esperit no es perfecte, del moment en qu'es troba lligat amb llaços de parentiu tan propers a sers tan limitats, y estèm encadenats per las necessitats materials, qu'ens impideixen votar al infinit, y si amb lo material tenim l'intel·ligència que supleix las deficiències de la nostra naturalesa, amb lo espiritual necessitem lleugerirnos de la materia, es a dir: prescindir lo mes possible de aquelles necessitats materials que ens posan en un grau inferior y ens allunyen de las gradacions superiors a nosaltres.

La superioritat de nostra intel·ligència sobre els demés sers, solament pot consistir en arribar a conèixer el cercle de nostra superioritat y el major grau de espiritualitat, l'amor a lo mes perfecte y, per consegüent, a la major semblança a la bellesa.

El gos es model de fidelitat, qualitat qu'es la mes simpàtica al home, y sembla que son instint de perfecció, l'incita a imitar totes ses accions. Ell es son Deu, la mirada respectuosa y humil ho testifica y arriba en son éxtaci idolatre, a ser mes perfeccionat, a ser un bon gos, però may a arribar al home. Mes no hi ha dupte de que porta mes bellesa espiritual y física, desde que te l'home per Deu.

Si l'home es bó y el gos fidel a sa bondat, será mes bon gos que'l el del mal home. Y si el gos te llibertat per escollir, no hi ha dupte qu'escollirà en son intel·ligent instint a l'home bó com a Deu.

A mida que l'home progressa en intel·ligència, s'eliminen els medis naturals que tendeixen a fer esclaus als seus inferiors. El caball, l'elefant, el camell, el bou, es a dir: tots els animals de carga y tir, seran substituïts per bones mecàniques com el vapor y la electricitat.

Aquets sers, condemnats a treballs materials, han de ser, en son instint, rudimentaris, ja que l'home, en aquesta situació, sols aprecia de ells sa robustesa física; pero quan aquestos sers tinguin no mes, per l'home, l'atractiu de son espectacle, admirará d'ells altres qualitats mes amagades, o per dirho millor, mes

espirituals. Mentres el caball sols siga objecte de luxo o plaer, ningú se preocupará de sa força, admirant en cambi sa elegancia, sa hermosura y sa abnegació, tret qu'es el mes sobressortidor de sa intel·ligencia.

El caball, al ser posat amb un ambient de benignitat, anirà reduint son armazón material, pera brillar mes en sa generositat abnegada, qu'es sa mes esplèndida bellesa.

Tota la part d'ànima amagada en els sers, a mida que l'home esdevé mes espiritual apareix en la superficie.

Es l'etern príncep deslluïrador de maravillosos sers. Cada sensitiu es en si encantada princesa amb diferenta apariencia. Amb l'espasa meravellosa de sa intel·ligent bondat, l'home fa resorgir la bellíssima doncella qui, amb sos atractius, premia son veritable valor.

JOAQUIM BAS

Impresió

—Oh quin perfum mes dolç!, digué l'hermosa Elena al seu pare— un bon senyor ja vell y orb—quin perfum mes dolç el d'aquestes roses qu'he cullides are meteix! No es cert papá? Encar s'hi veuen les gotes de la rosada; ahir al capvespre tot just eren poncella y avuy, al esclatar el sol, també elles han esclatat extassiantme amb llurs perfums. No sents l'olor papá?

—Si qu'en sento —respongué el pobre vell, de quin color son?

—Roges meteix que sang. Vols venir papá al jardí? Ha sortit ja el sol y amb l'ayret del matí dona bó estarhi acompanyat del xerroteg deis aucells.

—Dónem el braç doncs.—Y el vell, aquell pobre vellet, guià per sa filla, única filla, a qui adorava, sortia al jardí d'aquella torreta ahont vivien solets amb l'Antonia, una dòna també molt vella encarregada dels quefers de la casa.

...Y la pau en aquella torreta era sempre la mateixa, una pau dolça, una pau hermosa... meteix que

la bona Elena d'ulls negres y grossos, cos gràcil, bondadosa, afable, captivadora, alegrant la vida al seu pobre pare, qui no tenia altre goig qu'el d'amanyagar aquella filla seva besantla continuament...

Al sortir a passeig, agafats del braç, caminaven lentament, dirigintse quasi sempre vers la vora del mar, fins capvespre, y després cap a casa altre volta.

Sopaven tranquilament. L'Elena explicava lo que havia llegit en el diari o be algú dels molts contes que sabia, y el seu pare l'escoltava acabant per esclafir a riure un cop finida la relació.

La vida, en aquella torreta, era altament agradable, la dolça pau convidava a restarhi... y finalment, com cada dia, després d'haver escoltat les petites narracions d'Elena el seu pare la besava y l'hi deia a l'orella. Que feliç seria y seriem tots si podés veure els teus ulls filla meva!

JACINTE QUITLLET

Moments

Teresa y Marta

...Y vibrants de joya y delectança foren els moments que'm feren viurer las vostres vides de figurines gentilment airoses, naturalment elegants, expontaneament enciseres, amb l'encis innat, fill, més del vostre natural cayent físic que del vostre espiritual refinament de nines que se saben admirades.

...Y vibrants de dolor y de tràgiques esgarrifanestsambèho foren els moments que'm fereu viure. Tú, Teresa, en la teva mort moral de viure les delícies equívokes de la mundanal vida; delícies que, com líquit espumós desbordant en fragil copa de crestell, sont buydes.

En l'atmósfera viciosa, entre udols de desitj y obscenes admiracions, entre'ls raigs ficticis de la llum d'un reflector y habillada en l'oriflama d'una exòtica vestimenta, encobridora d'un mon de perversitat, dolor y miseria, s'ha fòs la claricia de la teva primera vida, grisantla entre la boira del fúm de tabach, amb la barreja d'unes grotescas estridencies musicals y l'udolar d'una multitud abigarrada y estulta.

Tú, Marta, la encisera y gentil Marta, en la frivoletat del teus quinze anys enjogassats y instinctivament perversos, al veuret assetjada per un nombrós estol de jovensans en'l qu'imperaves en sobiranitat absolu-

ta, la teva vida s'ha submergit en un riu joganer qu'envocallà ton cos en mortal caricia, sepultantlo y enviant al sol estival, que matisava ses aygues, la rialla d'uns cercles com mostrant la boca que t'havía engolida.

Teresa, Marta quantes voltes mos ulls s'havien banyat en las clarsors diafaníssimes dels vostres ulls!

Are, al recordarvos de nou, mos ulls s'humiteijen y sento al cor com un solc que no podrà omplirse, un buyt de cosa definitiva y suprema en beutat y encís.

Teresa. Tú'm feres reviuire y obrires de nou la llaga d'unes hores de cruenta tragedia.

Fou un jorn en que jo passeijava la meva monotonía de desvagat, de *noy de poble* qui passa uns jorns a Ciutat. Els forasters tenim una extranya obsessió si voleu inconscient, de passar las hores mortes y aburridas en els *músic hall*. Al retornar al poble, sino donèm compte d'ells a l'*élite* de jovensans y vells concos apar com si no haguessim estat a ciutat. Encar que molts ens hi aburrim, hem de fer constar la nostre presencia per aquells lloc o, de lo contrari nosería possibleferlos creure que'ns hem divertit, malgrat ho haguessim visitat tot menys aquelles

cofurnes. Doncs, més com a deure que per cap plaer, vaig aproparme a un *music hall*. Primer vaig llegir el cartell en el que hi figurava tota la fauna de noms pintorescs. Sols un ne posarè perque aquest forma part de la trista historia. Anava aparellat a un altre amb la calificació de artistes acróbates.

«Thérèse Cecile»

De moment aquells noms no'm van dir res a mi més que als altres.

Vaig entrar encauantme en un d'aquells despintats palcs de cortines sutzades pel passar y repassar de tantas mans. Per la manca de costum, aquella atmósfera, ab tot lo qu'enclou, m'anava grisant com fumera de opi. De sopte vaig sentir una mà demunt la meua espatlla, no havent abans sentit res, abstret com estava en la contemplació d'un vell lividinós y grotesch qu'abaix, a les butaques, estava seduint'l cor (?) rebel d'una flor marcida en la primavera de la vida. Vaig girarme y s'oiren dos exclamacions ofegades.

Aquella *Thérèse* era la Teresa, la figurina airosa y encisera del meu poble. Havía fet be d'extrangerisar el seu nom. Aquella *Thérèse* exòtica, no era la Teresa, aquella qu'en altres jorns desplegava els seus llavis, com un esclat de rosas, pera donar pas a l'argentina y frescal rialla, semblant a la teva, ¡oh! Marta, a un dringar de cristall finíssim. La veu ja no era la mateixa tampoc; així vaig advertirho quan refet de la sorpresa vas parlar-me. Parlaves amb una cantarella d'anyoransa, en la teva veu hi havia llàgrimes.

Vares contarme la teva vida, les teves miseries ans d'arribar al lloc ont no has fet més que cobrirles desesperadament sense desterrarles. La teva vida es la de totes. Per què explicarla? Per què remontarnos quant axò per caure de més amunt? La teva malvestat fou indigna de tú perque fou vulgar, no t'hi portà el cap sino el cor. La brutalitat s'amparà de la teva feblesa de figulina mimada y frèvol y trencadiça. La lluyta, després, en la llar, la desconsideració del poble, el menys preu d'altres que també volien abusar de tú y que tú, heroyca, encar que trepitjada y ferida, els rebutjaves, la teva fugida forçada més que forcosa y el teu calvari d'ovella perduda en l'urb tentacular que't opressava per un may més retornarte, ni vindicar-te. Per què repassar tot aquest misteri de dolor? No vull saber fins ont arribaràs, aont'l teu cos, en física ruina, anirà a caure. Tinc la visió de la Teresa, la criatura xamosa qu'm feu viure moments lluminosos a l'etzar d'una conversa, engraciósint la paraula animada sots l'esguart rioler dels seus ulls un xic penosos, emprò de una perversitat pura, ingènua...

Acabat el reconto de la teva historia me demanes detalls de la tràgica mort de la teva petita germana. També fou vulgar, perque l'heroycitat era filla del seu orgull de nina, triomfant en tot y per tot.

Marta, ¡oh! Marta, encar me sembla vèuret passar per entre admiracions y envejies y critiques de comares que't veyen ja flor de clot com ta

germana, a tú, qu'eras aleshores lli-
ri pur del jardí del poble.

L'història del fet. Un jorn calurós
d'estiu, havia ella, la malhaurada
Marta, sortit a passeig amb unes
amigues, com una volió de gais y
cridaners aucells, cantant la joia
del jorn que naix y embelleix y co-
lora y fa reviurer totes les coses.
Així alegroies anaven elles a les
afores del poble, voreijant el riu que
joganer com elles, s'esmunyia en
aplecs d'irisades ondes. Anaven d'
habitud a un extens prat en el que
els arbres de frondosa y atapaida
copa guaríen dels raigs del sol que
quèyen perpendiculars en aquelles
hores xafagoses de la tarde, y l'om-
bra d'ells y 'l poc ayre que s'esmun-
yia per entre les fulles, fentles mou-
re suaument y fent dolç murmuri
juntas, fèyen d'aquell indret un lloc
de repòs ben plàcid y agradable.

Allà anaven elles y ells seus crits
y alirets confonien amb el mormo-
lar de les aygues, el fresseig de les
fulles y la canturia variada dels au-
cells. La Marta era allí també regi-
na. El seu imperi era tant vast qu'
arreu ont anava s'imposava y go-
vernava. Era bellesa y distinció y
gracia indefinides y aixó, potser era
en ella l'encis suprem que tenia per
demunt de tot y de tothom. Les don-
zelles s'apropaven an ella perque
eran febles per allunyarsen... y qui
sab si algún jove desenganyat se
recordaria d'alguna. D'altre part,
allí ont era la Marta, l'estol de jo-
vincells hi florí com per miracle.

Aquell dia, també uns joves les ha-

vien seguides. Una volta reunits al
prat, comensàren las corredisses y
joguines y esplays. De cop, la Mar-
ta dalt d'un cimbori, ont abaix hira-
java a dolls l'aygua de la resclosa
d'una fàbrica propera, vejà per en-
tre'l rocàm, a un metre dessota sos
peus, una flor que l'hi semblà exqui-
sida, potser més per trobarse allí y
per veurela solitaria.

Les roques feyen una pendent
cuasi perpendicular. La Marta cri-
dà a ses companyies y an els jovin-
cells y adressantse a n'aquets, des-
pres de mostralshi aquella merave-
lla, els hi pregà que l'hi cullissin
aquella flor, inconscientia a ben se-
gur del perill que hi havia. Ells res-
tàren callats y concirosos, mirantse
els uns als altres.

Encesa de rostre, flameijant els
ulls els hi digué la Marta, com una
fuetada.

—Covarts!

Y el seu peudimnut començà aven-
turarse per la roca. La vergonya y
el perill retingué als joves clavats a
terra inmvils. Les company'es atur-
dides y en indescriptible angoixa no
podien articular cap mot. Semblava
que la Natura hagués acabat la vida
en aquell lloc.

De sopte, un crit feréstec fendí
l'espai y altres crits desesperats
trencàren'l silenci de la tarde plàci-
da, del tràgic moment, ont sols l'es-
bategar dels cors impulsats per
l'angoixa, tenfen activitat de vida.
El primer crit fou de la Marta, que
al posar un peu en fals tambaleija fins
abaix. Ni un moment surà en l'ay-
gua. El riu l'havia engolít àvida-
ment.

Un mòdres inusitat pel carrer del poble'm feu deixar el trevall, y la nova de la tràgica mort me recorreguè abandonar el cos en freda esgarrifansa. Vaig trasladar-me al lloc y vaig veure l'extracció del cos inanimat d'aquella Marta encisera qu'el riu ens l'havía arrebatat y ens la retornava, are freda, morta. No vos sabria pas descriure l'emoció qu'en aquell moment s'emparà de mí.

Ningú parlava y haurieu vist els rostres palidíssims y en tots els llavis un rictus d'infinita amargor. L'escena dels que l'acompanyaven durant la tarde, y la que's dessentrollà al arribar la família troseijava els cors, y feya espurnejar els ulls. Pensar que l'havien perdut per sempre!

La figulina airosa, mimada, encisera, qu'era tot l'encant, la bellesa, l'elegancia, la joya del poble, la rialla del poble! Perduda per sempre...

L'endemà, el metje, un amic, que en altres ocasions m'havia invitat, viugué a cercarme per si volia presenciar l'autopsia. Vaig anarhi.

Y allí, en el trist cementiri del poble en mitj de l'august y tràgic silenci, dins una saleta y demunt la taula de dissecció, estava la gentil Marta envollada de llum solar que batia demunt la seva evoria nuesa. Semblava una estàtua, imponent blanca, marmoriament freda y rígida.

Al veure aquella ruina, aquells llavis de gràcils somriures, ara frets y lívits y en els qu'apuntava una brumera de tumefacció, aquells ulls closos y enclotats aquells ulls que

tingueren grandaries de cel, clarors diàfaníssimes y d'inexpressable carícia en l'esguart, vareig sentir en mos polsos el bàtre de mil martellades. Volia fugir y estava com materialment clavat. Volia no mirar y els meus ulls restaven fets sobre aquell cos, com si un poder hipnotizador els atragués. Y vaig veure 'l bisturi esfonsarse en la carn y'l cos blanc cobrirse de clapes roijes y encar tot l'ocult mecanisme que feya animar aquell bust que avans, triomfalment, passava entre admiracions y envejies y crítiques, però sempre gloriós y ferm y inaccessible per tots, perque ella poseia a tot-hom y ningú an ella. Sols la mort podia vèncela en el paroxisme del seu esplendor.

Y vaig tenir son cor en mas mans, aquell cor desitjat, anhelat, demanat per mil boques àvides, per mil emocionades veus.

Y era un orgue com els demés. El metje'm digué:—Veu? Morí al instant de caure a l'aygua. L'impressió la cor-gelà. Veu?... Y m'anava indicant lo que l'hi feya veure *clar* la mort de la Marta.

Oh! Marta, fins la mort fou amb tú generosa, no volgué darte sofriment al llevarte la vida.

Tot quedà reduhit a un munt informe y sagnant. Jo pensava:—Mentida! ¡Tot es mentida! Tots engan-yem a la mort de mil diversas faisons y sols ella es lo real, lo indestructible perque tot ho destrueix sens destruirse.

¡Adeu Marta!

En aquell recò de palc, la Teresa sofocava un gran plor, en mitj d'aquella infernal cridoria y l'esgangallera música, troseijant un mocador amb las dents. Passà un quart angoixòs per ella y per mí. De cop alsà'l cap com fera flairant una presa y'm digué:

—Vaig a fer el meu número.

Era'l seu, el darrer, el sensacional. Y afegí:

—No sabia aquest fet més que vagament.

Procuraré, are, anarmen lluny, no se aont, ont no pugui saber may més res de ningú del poble. No vull afegir als meus pares, després del dolor d'una tràgica mort, el drama

dolorós per mí y dolorosíssim per ells de la meua vida, que, qui sab com acabarà. Potser acabaré també posant un peu en fals. Potser en la miseria d'un hospital. M'has fet un gran be. Adeu.

Vaig esperar que surtís. Veígi moments més tart, la faç d'aquella Teresa somriure a las aclamacions frenètiques de l'abigarrada multitud.

No vulguí veureson trevall y, amb la meteixa amargura vaig posar, com una oració, als meus llavis, aquells infinits mots d'aquell jorn al Cementiri al deixar les ruines d'aquella angelical Marta.

¡Adeu Teresa!

PERE RAMONEDA FERRER.

El bon fronteris

Per Enric Vierordt (1)

Del Kiöl en la partió,

Al cor de l'alta montanya,

Hi ha una casa en mitg del bosc

Hont hi brilla una llum blanca.

Una vesprada d'hivern

Quan la serra era nevada

Un estól d'homes armats

Vers la frontera devalla.

Sont noruecs: vòlen cremar

De Suecia una vila baixa:

Entre'ls dos pobles del Nord

La guerra s'es declarada

A la porta del casal

Van trucar amb malls y llances

Un home, curtí pel fret,

Va eixir de dins de la casa.

—Bon home, tu'ns pots guiar,

Pel camí que a la vall baixa;

Si amb llestesa'ns sabs portar

Aquesta borsa has guanyada.

—El fronteris no's mou pas;

Guayta'ls butxins de la patria,

—No'ns fassis pas esperar

Que ja es tard y la nit passa:

(1) Célebre poeta alemany que gosa de gran popularitat en sa patria.

Tens de fer lo que't manèm

t'enrinarèm la casa

Y los fills y ta muller

N'occirèm a cops de llança.

—Si així vos voleu venjar,

No parlem més, gent sagnanta!

Jo seré qui us guiarà

Vers la vila de ma patria!

Després d'encendre'l fanal,

Muller y fillets abraça

—Deu meu! Vullaulos guardar!

Guardeu de mal nostra casa!

Y resolt se va posar

al devant de la maynada...

Quan sentintse relliscar

Sos ulls guspíres ne llançen.

Al seu pas la neu cruxeix;

Les boyres tot ho envolcàllen;

Per la vessant, com el torb,

Les ombres, lleugeres, passen

Y allà hont el cingle es badat

De sobte, tots ells devàllen...

Sens poderse deturar

Tots al fons del cingle cauen.

El fronterís al devant,

Mort per la seva patria:

Al abim se va llençar

Per llençarhi a tots altres.

En la fosca de la nit

Sotí un crit d'esgarripança

Y als peus del cingle paorós

Hi restà un munt de cadavres.

(Traducció directa del alemany) per F. Armenter de Monasterio.

Desde Buenos - Aires

Setembre 23

La historia de la independencia italiana, tan feconda en pàgines glorioses y en homes abnegats, sapigué inspirar an en Gualtieri la vigoroso producció *Silvio Pellico*, drama històric en quatre actes, qu'el notable Aquiles Majeroni portà a les taules d'aquest favorecut teatre.

Silvio Pellico rebé de tots y de cada un dels actors la justa interpretació a que'ns tenen acostumats.

Aquiles Majeroni' encarnà el simpàtic paper de «Carletti», el patriota noble y sincer; en la dràmatica escena del últim acte, sapigué evidenciar, la repugnancia que li inspirà el conceller «Salvotti», l'exconspirador de la independencia italiana, convertit després en perseguidor dels patriotes italians, girondins de nova era, constituïnt-se en sicari del emperador d'Austria.

La fogositat de son ànima llatina tingué batzegades intenses que repercutiren en l'auditori, qui esclatà amb entusiastes aclamacions, tocat en sa fibra sentimental y patriòtica.

El jove actor Lana, feu un correctíssim «*Silvio Pellico*» molt digne.

Grassi, sapigué ser l'hipòcrita «*Consigliere Salvotti*» traïdor a son credo polític y a sa causa, venentse com un Judes per un grapat d'or y unes quantes condecoracions.

Piacenttine, feu l'altiu «*Federico de Confalonieri*», y en Mateldi, de «*Maroncelli*», abdos estigueren admirables.

En resum: una excelent vetllada que, pel fet d'esser benèfica, resultà doblement, lloable.

Cooperativa Cristiana Mutuallista

A benefici de la caixa social d'aquesta benemèrita institució, tingué lloc la vetlla del 28 de setembre una gran vetllada Literaria Musical, en la qual l'agrupació Escènica Catòlica també hi prengué part, escullint pera dit acte l'interessant y ben escrita obra del nostre compatriota y director d'escena el senyor Tomàs Torramorell *El desengaño*, la que fou bellament interpretada per tots, distingintse d'una manera especial els senyors J. Torramorell, Cesaca, Serracant, Calvo, Cárcano, Herrero, Botti, Rodríguez y la senyora P. de Torramorell encarnant el paper de «*Ramona*».

Per fi de festa: *Los asistentes* igualmente interpretada.

El senyor M. Fernández Morlán, recitá el monòlec *Muerie del Pierrot*, essent amb justicia molt aplaudit.

El senyor Guillermo Lafaille disertà sobre l'importancia social de les cooperatives, essent coronat son brillant parlament amb un esclat d'aplaudiments.

De la senyoreta Elvira Isola, solsament diré que, amb el piano, demostrà esser una excelent concertista.

Notable vetllada, digne de que's repetixi.

Les crides

*Es ben estrany! No sé ningú que's deixi
de fers'cridar per aquests mons de Déu
un anell qu'ha perdut, una petaca,
una clau, un no-res.*

*Y és ben estrany! No sé ningú que's digni
ferse cridar per aquests mons de Déu
la vergonya, l'honor, el seny, l'estima...
¡Y tanta gent qu'ho perd!*

APELES MESTRES

TEATRES

ESPANYOL

La veua satírica d'en Rusiñol s'ha mostrat aquesta vegada amb una caricatura teatral que du per títol *El trómf de la carn*. L'obra del primer de nostres humoristes siguiè forsa celebrada y aplaudida pel nombrós públic que omplia el popular teatre del Paral·lel.

També s'han vist forsa concorregudes les funcions d'homenatge al veterà dels autors catalans en Josep Maria Arnau. Composaven el programa: *La mitja laronja* y *Les tres alegries*.

Aquesta setmana s'ha reproduhit la celebrada producció de l'Iglesias *Fou nou*, amb bona acceptació.

Pera ésser estrenada properament, s'està ensaijant la comedia en quatre actes d'en Pous y Pajés *Senyora avia vol marit*.

TEATRE NOVELTATS

Continuen las representacions de teatre clàssic alternades amb alguna de moderna.

Ahir dijous varen estrenar *La cena de los Cardenales*. Ne parlarem en la propera setmana.

ROMEA

Altre volta la punyenta ploma d'en Bena-vente ha vingut a obrir la ferida de las intri-gues y flaqueesses socials.

La seva profunda sátira està encarnada de una manera crudel en aquesta bella pàgina literaria: *Amor de amar*. En ella hi descriu una serie de tipus molt ben trobats, per cert, en-car qu'algun d'ells quelcom exegerat.

L'argumentació de la meteixa es d'una originalitat extraordinaria y d'una forma sen-silla. La marquesa *Rosalinda*, dama extrema-dament susceptible y sentimental, estima—mes ben dit compadeix y admira, amplement constantment, incacablement. Aixís veiem que sent un impuls vehement carinyós vers son cosí, un capità d'exèrcit, incult y brusco, com sent compasió y ternura pel místic y desgraciat filòsof, el seu vehí, y notèm l'in-sinuació y efecte expontani vers l'aimant de la seva amiga, la compasió vers el seu *negrét* el colóm, la *cacatua*... tot, tot ho estima, la Na-

tura, els sers humans, els animals, les plantas... el seu cor es fet per conçolar y guarir al pròxim. Més quant errada anava en son camí la seva estimació! El seu amor, mal comprés, no portá més que contrarietats gelos y diver-gencies. Ella, la del cor dolc y hospitalari no ha comprés l'amor. Creia que l'amor era el amor d'estimar, qu'era l'efecte que sent el cor per tot lo que fa vibrar las sevas fibres, no havia pensat may en l'amor unic, l'amor egoista ab el qu'ella mai s'hi podrà avenir. Yells, els seus adoradors, també anaven errats, no s'havían may figurat lo qu'era la-mor pur, l'amor sense trabes sens cohibi-cions y exclusivismes de cap mena... y es re-tiran. Aquí fineix l'obra, deixant en l'ànim del expectador els rastres d'una visió pasat-jera y llunyana, que va esfumantse mentres va baixant el teló.

L'interpretació que donaren a llurs papers els senyors Giménez, senyoretas Abadía (R). Xifrá, senyora Cobeña y demás fou perfecta en tots conceptes, aixís com el decorat y presentació.

Pel proper dia 25 del corrent esta anun-ciada l'obra d'en Tristan Bernard: *Petit café*, obra qu'ha sigut unanimitament elogiada pel públic y prempsa de Madrid a prosit de l'es-trena en el teatre lliava.

Veurem.

AGRUPACIONS Y SOCIETATS

—Centre Republicà del III Districte.—El prop-passat diumenge, dia 13, va posarse en escena, baix la direcció del senyor Palacios, el drama d'en Dicenta *Juan José*, en l'execu-ció del qual s'hi notava la manca d'estudi.

La senyoreta Pujol estava desconcertada; sobretot en les escenes més culminants de l'obra, a les quals les hi restava valor, desme-reixent l'intensitat dramàtica de les meteixes. En cambi, la senyoreta Casassas estava pos-sionada del personatge qu'interpretava; ne tragué molt bon partit, com també la senyo-reta March que cada dia progressa més; esti-gué discretíssima en el paper que se li confià.

majorment tenint en compte qu'es la primera vegada que pren part en obres d'aquest gènero.

El senyor Palacios, encarregat del protagonista, malgrat els esforços y la bona voluntat que demostrà per sortir airós, hem de fer constar, molt a pe ar nostre, que dels molts tipus que li hem vist interpretar, tots ells amb molt bon acert y distinció, el d'avuy es en el que menys ens ha agradat. Tal volta hauria lograt mes bon efecte si hagués sigut me: bon secundat.

El senyor Sanchis, fent honor a la veritat de la qu'en som amics inseparables, dirém que no'ns va acabar de convencer, y molt menys el senyor Valero, qui, per no perdre sa desgraciada costum no sabia una paraula del bonich caudal de "Andrés".

El senyor Fernández, fent el *Cano* estigué discret, y els senyors Pijoan, Sala, Ballvé, Busom, Abelló, etc., etc., regulars.

Sentim de veres no poguerlos elogiar com en altres ocasions.

Pel dia 27 està anunciat: *El somni de l'Ignorància* y *Los granujas*.

Ja'n parlarem.

—Jovenut Autonomista Catalana.—El diumenge, tingué lloc el benefici d'en Francisco Ciuró, essent les obres qu'es posaren en escena: *La crew de la masia* y *El pintor de miracles*. En la primera, cal remarcar al beneficiat qui feu un "Andreu" acertadíssim y al senyor Forga amb el "Roch" que hi estigué inmillorable. Molt en caràcter la senyoreta R. Virgili interpretant la "Francisca". El senyor Vera, amb "Miquel", demostrà les seves condicions artístiques, y se lluhiren també la senyoreta Jordà y els senyors Clapera y Jordà en llurs respectius papers de "Marguerida" "Valentí" y "Don Antón". Arrodoniren els conjunts els senyors Esplugas, E. Llasat, Briccio, Clapera y Vidal.

La segona no anà gaire bé, notantse quelcom d'inseguretat; amb tot, s'hi lluhiren les senyoretas Jordà, R. Virgili y A. Virgili y els senyors Ciuró, Comas, Pedret, Ginorés y Ferré.

Catalunya nova.—El prop-vinent diumenge inaugurarà la temporada teatral de 1912-1913 un escullit quadro dramàtic, dirigit per el distingit aficionat en Ricardo Mallorquí.

Entre altres elements, ne formen part les distinguides actrius senyores Antonia Riera, Aurora Guardia, Antonia Ugas, Pepeta Amorós y els discrets aficionats senyors Antoni Pellicer, Joan Culléll, Joan Rovira, Ricart Blanch, Josep Esteve, Camil Alonso, Joan Viñas y Agustí Boussé. Consuetas; senyors Ezequiel Farrés y Enric Costa, Compta, dita companyia, amb un repertori extens de Teatre Català, composta de les millors produccions dramàtiques, còmiques y líriques. La funció inaugural serà *Les eures del mas den Pitarra*.

En parlarem.

—Agrupació Nou Rebrot.—Se aprepara una extraordinaria funció dedicada als assembleístas de Tarragona. Se pasará en escena l'obra patriòtica *Pau claris*, amb tota la deguda propietat y justesa que requereix el drama.

—Ateneu obrer II districte.—L'obra escullida pel diumenge prop-passat, fou la comedia en quatre actes d'en A. Pous y Pagés, *Joan bonhome*. Devem fer esment, en la interpretació, dels senyors Farrigó y Boquet. La senyoreta Duran molt acertada en son personatge. La senyoreta Vidal, aquesta volta, devem dir que no havia estudiat el paper. El que feya el galant, jove mancat de moviment escenic vejentse fredes les escenes culminants del dialecte. El tercer y quart acte foren els els mes eucertats en el conjunt, sentintse forts aplaudiments.

La presentació escènica digne d'elogi.

La vinenta funció, teatre guinyol: *La verge del mar*, *El cego*, *El guarda agulles* y una comedia.

—Assiàtic.—El prop-passat disapte se celebrà en aquesta entitat una funció teatral composta de la comedia en tres actes d'en Codina *Toreros d'hivern* y sarsuela del Arniches *El santo de la Isidra*.

D'aquesta colla de aficionats no podem dir-ne res en concret. La representació resultà quelcom deficiente. Esperem que en funcions successives podrem parlarne d'una manera més favorable.

El cronista, empro, deu fer constar que solsament va poguerse fer càrrec de *Toreros d'hivern*, puig al comensar l'obra castellana, les dugues de la nit, li vingué una son tan dolça que li privà de ferse jutjar al resto de la vetllada.

—Ateneu Obrer del III districte.—A la *lluna de Valencia*, obtingué una execució no del tot correcta, especialment el segon acte, ont s'hi notaren deficiències en la presentació escènica. La senyoreta Escriu; molt discreta; correctes els senyors Ventura, Vinyes, Molet, Brunet y Gimeno.

Clogué la festa el diàlec den Graells *Drama alegre*, presentat amb bonich decorat y amb acert per l'esmentada senyoreta Escriu y senyor Ventura.

—Niu Guerres.—Baix l'acertada direcció del senyor Figuerola s'hi representà *Don Gonzalo o l'orgull del gech*. El nombrós públic aplaudí amb entusiasme en diferents moments de l'obra. Sobressortiren en l'execució la senyora Arasa y senyoreta Piqué y els senyors Figuerola, Ventura, Carrasco, Gimeno, Vinyes, Farrés, Ambí. Aquest darrer, meteix que'l senyor Figuerola, estigué acertadíssims de veres.

En ensaig, *L'olla de grills*.

—Esclat Artístic.—Per demà passat a la tarde, està anunciada l'obra, *La mare eterna*, baix la direcció del senyor Corberó.

En parlarem la setmana vinenta.

—GRACIA.—El Artesano.—El drama den Pérez y Gil *El Ejemplo*, va esser la darrera obra posada pel l'elenc que tan acertadament dirigeix el senyor Puig.

Aquesta producció den Pérez y Gil no era desconeguda per alguns elements d'aquest quadro escènic, puig l'havien representat algun altre vegada, y d'aquí que l'exenció de la meteixa assolís un perfecte arrodoniment.

S'hi distingiren notablement les actrius senyores Cama R. y Perramon y els actors Galindo B. y P. Rosell J. Clarasó J. y Jordi.

Pel dia 27 a la vetlla està anunciat el benefici de la senyora Maria Abarca de Perramón amb les obres *Doña Clarines y Molinos de Viento*.

—SANT GERVASI.—Centre Autonomista Catalá. El passat diumenge a la tarde, tingué lloc en aquest favoregut centre la segona representació de l'obra de l'Iglesias *Flors de Cingle*. Al igual que la primera volta, fou interpretada amb molta justesa sobressortint-hi en gran manera el senyor Oliver en el paper de "Segimon", junt amb la senyoreta Oliver y

demés parts, qu'es guanyaren els forts aplaudiments d'un selecte públic qu'omplenava de gom a gom la sala d'aquesta hermosa entitat.

—SANT ANDREU.—Fomento Andre-sense.—La meteixa companyia que treballa l'avant-passat dimcres, representà les sarsueles *Picio Adán y C. Los Granujas y Las Carceleras*.

Com sigui qu'el dia d'aquesta funció el nostre periòdic no havia encara sortit, serveixi lo que'ls diem en aquesta resenya, tota vegada qu'estàn amb les meteixes condicions, afegint-hi una altre cosa, la de que l'apuntador se sent massa; al públic li desplaui sentir les paraules ducs vegades.

---PATRONAT OBRER.—Josefina.—El diumenge a la tarde, se representà per un estol de joves aficionats el drama *Els Moneders Falsos y La Estació de la Granota*. Abdues obres foren posades en escena amb molta voluntat. La interpretació fou bona; també la execució.

La concurrencia en sortí satisfeta.

Dels nostres Corresponsals

REUS.—Societat La Palma.—En el local d'hivern de aquesta societat diumenge passat s'hi esrenà l'obra *Llei humana y llei escrita*, de la que n'es autor un tal Manel Ferré.

L'obra es un disbarat en tota l'extensió de la paraula. Ni un tipu acertat, ni una sola escena ben construída, ni art, ni poesia, ni res. Jo no sé explicar-me com l'amic director hagi acceptat aquesta obra per estrenar-la. Per aquest camí tothom podria ésser autor dramàtic y hauriem d'aguantar les més grans flaunes.

De la execució ni cal parlar-ne. Excepte la senyoreta Basseda y el senyor Salyat, els demés ni's lluhiren ni l'obra s'hi prestaya.

—Centre Autonomista Republicà.—Baix la direcció d'en Riba s'hi representà diumenge l'obra de l'Iglesias, *Els vells*.

La recomanem a n'en Manel Ferré.

Hi prengueren part en Riba, Montagut, Butó, Segalà, Anguera, Cabré, Gabiñán, Clotet, Guasch, Juncosa, Costa, Roig, Selma, y senyora Galtés, y senyoreta Novials.

Feren tots el possibles pera quedar bé.

VALLS.—Teatre Apolo.—El dia 9 del corrent l'element carrilair de aquesta ciutat organisà una important vetllada artística a benefici de les Cases de Caritat.

Se representaren les obres *El chiquillo*, *Mestre Ojaquer*, *Roncán despierto* y *Oratoria fin de siglo*, es

qual execució hi prengueren part els senyors Daroca, Pomés, Llagostera y López, y les senyoretes Basseda y Alonso.

Ent veritable justícia, dirèm que, tractantse d'aficionats, tots desempenyaren admirablement el seu paper.

MASNOU.—Ha fet una bonica campanya teatral en aquesta població durant la temporada d'estiu la companyia Pabill-Santaularia.

Han compartit les representacions entre'l Cassino, tardes, y La Calandria, nits.

Una nota brillant fou la funció que a benefici de la simplicitat y genial actriu tingué lloc la tarde del diumenge dia 22 de Setembre. L'obra escullida fou *Magda*, en castellà, molt ben interpretada per la beneficiada y igualment secundada per tota la companyia.

La beneficiada fou objecte de grans mostres de simpatia per part del públic, rebent com a record de sos admiradors dos valiosos objectes, una toia y una pluja de flors.

La gentil actriu se vegé obligada a parlar, però fou tan gran la seva emoció que no li deixà dir altra cosa que: «Moltes mercès».

—La Calandria.—A la nit del mateix dia tingué lloc el benefici del discret actor Modest Santaularia amb el drama *El registro de la policia*.

El teatre estava plè com no s'hi havia vist en tota la temporada, y això que sempre ha estat nombrosa la concurrència.

L'obra fou admirablement representada per tota la companyia, y el beneficiat se vegé ovacionadíssim, rebent l'obsequi d'un ric moneder de plata com a prova de simpatia y afecte dels seus admiradors.

AGRAMUNT.—Els dies de la festa major, 15 y 16 del passat, en el saló de Varietés hi actuà una companyia d'opèreta, baix la direcció del entès mestre en Claudi Saló.

Feraven part de dita companyia els directors de escena senyors Calvo y Vallmajor, la primera tiple senyora Guillot, tiple còmica senyora Segovia y característica senyora Gil, el tenor senyor Vidal y el baríton senyor Borrás.

Se posaren en escena les sarsueles *La casta Susana*, *La princesa del Dollar*, *Molinos de viento*, *El dau de la Africana*, *Bohemia* y *La ciutat alegre*.

La part d'orquestra fou desempenyada per un sextet, trobantshi entre'ls professors que'l componien el contrinero de violi del Liceo de Barcelona senyor Lluís.

MANRESA.—Joventut Carlista.—Diumenge passat representaren en aquesta entitat, baix la direcció escènica del senyor Farreras, el drama *El cant de la Sirena*.

Foren molt aplaudits els senyors Farreras, Puch, Algué, Sala, García, Presegué y Barri.

Per fi de festa, representaren la sarsuela *Els dos diadots*, distinguintshi els senyors García y Puntí, que merescueren espontanis aplaudiments.

BADALONA.—Centre de U. F. N. R.—El passat diumenge l'estol artístic d'aquest centre, que dirigeix en Tomás Guardia, posà en escena l'hermós drama de l'Iglesias, *La Reclusa*. L'execució fou molt fluixa, evidenciantse a la llegua la manca d'ensaitjos.

Amb tot sobresortiren en el desempeny de llurs papers la senyora Vidal y el senyor Carbó. La senyoreta Fornés y els senyors Roses, Mateu, Tugas y Escribuela ajudaren a l'arrodoniment de l'obra.

Per fi de festa representaren la comedia *Quatre casats y un eludo*, que fou representada amb bastant acert y divertí molt a la concurrència.

Teatre Cervantes.—La companyia de donya Maria Panadés, que actua en aquest teatre, representà el diumenge passat el drama de gran espectacle *Sherlock-Holmes*.

En l'execució s'hi distingiren notablement els senyors Torelló y Vila y la senyora Panadés. La presentació excelent.

LLEYDA.—Teatre Campos Eliseus.—La companyia que dirigeix el primer actor don Manuel Espinosa, de la qual ne forma part com a primera dama, la celebrada Pepeta Roca, ens ha visitat, debutant el diumenge dia 21 y despedintse el mateix dia. Les obres que ha representat dita companyia, pertoneixen quasi totes al modern Guinyol Català, originals del nostre país, el notable publicista, don Manuel Soldevilla, novell en el teatre, y son les següents: *La Bruixa*, *El molt parat*, *Per vergonya* y *La Cosina de la Lola*, *El Burgués*, *El fill del Policia* y *Jugar a Casats*.

La concurrència que hi assistí en sortí quelcom descontenta de aquesta mena d'obres, aplaudint solament als artistes. El públic demanà an en Capdevila, y aquest no sortí, no sabèm per quina causa.

Nosaltres havèm quedat igual qu'abans, referent al teatre català; y dihem això perquè, segons el reclam de la companyia, ens creiem que sortiríem tots *enguinyolais*, puig al seu entendre, no hi han obres a Catalunya que's comparin a les representades per dita companyia, tant per l'argument de cada una d'elles com per la part literaria; y... l'Iglesias que vagi predicant per aquets pobles en bé del art regional.

De Teatre sense Dames

Patronat de Santa Madrona.—*El Fantasma de Sant Telm*, fou regularment interpretada per aquestos jovincels. Hem d'elogiar al senyor Verdejo que demostrà valer de veres.

El públic l'ovacionà.

—Centre Sant Antoni.—La festa en honor al fundador de l'entitat, Mossen Eduard Sunyer, revestí gran pompositat. La sala estava plena a curull. S'hi representaren les obres *Leopoldo ó el duque de Toscana* y *Cine moderno*. La part musical estigué a càrrec de un quintet admirable, y el mestre senyor Solé demostrà coneixre la tècnica musical amb la seva obreta. Els actors llegiren poesies al·lusives al acte, de coneguts poetes, essent aplaudidíssimes.

Se distingiren els senyors Torres, Fontbernat (germana) y Gomis.

Felicitèm al respectable sacerdot, l'ànima de l'entitat, qui té guanyat lloc d'honor dintre nostres centres catòlics.

—Centre Sant Vicents.—Elenc Artístic.—L'obra *El manuscrito de una madre y Sebes al cap* obtingué una bona execució per tot l'elenc. La presentació esplèndida, com no's veu en gayres societats.

—Centre de Belén.—*Huch el pastor*, obtingué bona execució, fent que'l públic sortís satisfet de la festa. La manera de conseguir que'l públic acudeixi als Centres Morals, es cuydar, com han fet ara, de la presentació escènica, y sovintejant els ensaigs.

—C. D. S. de la Bonanova.—El drama *Com les olives*, obra moderna y de les que fugen de motllos vells, agradà al escullit públic que assistí a la festa. Hem d'elogiar al director, que sembla ha atés nostres manifestacions anteriors, puig era hora de que tingués gust artístic. La comedia *Curridos* es de lo mes insubstancial del món, perquè no hi ha escenes festives dignes d'elogi. L'execució forsa acceptable, tant la del drama com la del sàinet.

SANT ANDREU.—Patronat Obrer.—L'obra *Els monaders falsos* era massa coneguda y antiquada per desvetllar interès al públic. L'execució molt poc afortunada, notantshi inexperiència escènica. Ens estranya que aquesta entitat que volia fer obres noves y de teatre modern, s'entretinguí amb comedies del any de la velluria.

BADALONA.—Circol Catòlic.—Un elenc de jovenets interpretaren el *Camí del vici* y *Les burles fan com les processons*. Abdues obres no anaren pas com era de llei, degut a no haberles ensajat com calia.

SABADELL.—*Fraticida* y *Els tremendos* obtingueren bona execució, especialment per part dels senyors Gambús y Company.

REUS.—Centre Tradicionalista.—*Perdó!* Hi fregueren part tot l'elenc, lluintshi els senyors Basora y Jansá.

SALLENT.—Centre Catòlic.—*Pitarra* don Millà y *Ditxosos barrets* feren les delícies del públic. Molt be'l senyor Nuet.

NOVES

Amb el present número repartim als nostres llegidors y corresponent als nostres subscriptors el plec 8 (16 pàgines) de la romàntica producció teatral francesa

La dama de les camelies

y el plec 2 (16 pàgines) de l'intens drama rus

El cadàver viviente

original del malaguanyat Tolstoi. L'esmentada obra ha sigut traduïda pel mestre Narcís Oller, amb el títol de:

El mort amb vida

La valúia d'aquesta obra ens ha portat a fer tota mena d'esforços per lograrne la concessió per la nostra Biblioteca, lo qual ho havem alcançat mercès a la galanteria del seu traductor.

ANGELINA VILAR. — Avuy que aquesta coneguda actriu, forsa estimada del públic barceloní, s'ha actualisat, trevallant en el teatre Novetats al costat de'n Max Linder, publiquem amb molt gust l'interessant fotografia que apareix en la primera pàgina de la nostra Revista.

La fotografia fou obtinguda en el moment en que la simpàtica actriu conversava amb un periodista y en ella hi apareix la senyoreta Vilar amb la gracia y senzillesa que li es característica tant en l'intimitat com en les taules.

Certa revista... d'aquesta ciutat, qu'ens està buscant el cos pera que li fèm propaganda, ens dedica en son darrer nombre dugues gacetilles més o menys verinoses.

Nosaltres que sabem totes les faules d'Isop, entre ls diferents *personatjes* que les integren n'hi hem recordat alguns que representen perfectament als respectius redactors de les

gacetilles de referencia y, si algun dia ens vé bé atrivarnos fins al parc, potser podrem precisarvos llur nomenclatura zoològica. Per are, sols podem dir qu'es tracta de dos aus de ploma, que tant poden ser perdius com garces y que, pel seu volar de tort, ens fa tot l'efecte de que tenen un perdigó a l'ala.

El prop-vinent diumenge, dia 20, se celebrarà en el gran teatre del «Círcol de Sans» una selecta funció teatral en commemoració y en honor dels guanyadors del premi dels concursos celebrats per aquesta revista: el quadro dramàtic que dirigeix D. Joan Drets, y els autors D. Rossend Llorba y D. Andreu Camps y Sala.

Se posaren en escena per l'Elenc del Círcol, les obres: *La Verge del mar* y *El marit de la difunta*, estrenantse ademés els diàlegs dramàtics *La darrera disbauxa* y *El guarda via*.

L'individu del jurat de Quadros dramàtics senyor Mateu Baduell llegirà un treball dedicat a la festa.

Festa de la Biblioteca

Continuant els treballs preparatoris per l'Apat DE TOTS COLORS podem avensar que tindrà lloc en el *Mundial*, que s'estàn ja confeccionant es Menus y els Tiquets d'entrada y que, a ben segur en el número vinent, ja indicarem els llocs ont se rebràn les adhesions, o sia ont estaràn de venda els referits Tiquets.

Pera demà està anunciada, en el Teatre Còmic, la funció inaugural amb el debut de la Compañia de vers, dirigida pel notable actor Frederic G. Parreño, de la que'n formen part les notables actrius Maria Morera y Pilar Santaulalla y el popular actor còmic Pepe Alfonso.

Procurarem tenirne al corrent a nostres llegidors.

De Societats

La notable actriu Srta. Sofia Pujol, celebrarà la funció de son benefici el proper dissapte dia 19 en el Centre Radical del III Districte. (Lladó 75), amb l'hermós drama, *Terra Baixa* y la comedia *La porteria*.

Ja'n parlarem. Li desitjem un plé a vessar.

Ha entrat a formar part del elenc del quadro dramàtic del Ateneu Obrer II Districte, el reconegut aficionat en Narcís Perbellini.

Biblioteca "DE TOTS COLORS"

Fora dels folletins del periòdich, però dintre de la *Biblioteca DE TOTS COLORS*, hem publicat algunes obres que's venen, entre els favoreixedors d'aquest periòdich, a preus extraordinàriament econòmics.

Porí (segona edició). Comedia en un acte, per Félix Duquesnel. Preu de venda: *dos rals*. Als nostres favoreixedors: *30 cèntims*.

Cor delator. Monòlech, de Edgar Poe. Preu de venda: *un ral*. Als nostres favoreixedors: els costarà no més *15 cèntims*.

Els Picarols. Drama en tres actes de Erekmann Chatrian. Preu de venda: *2 pessetes*. Als nostres favoreixedors: *1 pesseta*.

Un cop de vent. Pàs de comedia d'en Joseph Morató. Preu de venda: *dos rals*. Als nostres favoreixedors: *30 cèntims*.

Un joch de cartes, o memoria-llistes ab lletra menuda (segona edició). Sainet en un acte, d'en Manel Folch y Torres. Preu de venda: *tres rals*. Als nostres favoreixedors: *40 cèntims*.

Llibre del doctor, per en J. Ferrán Torras. Preu de venda: *una pesseta*.

Els Mestres contistes (vol. II), (aventures de Sherlock Holmes), de Conan Doyle y Catuelle Mendes. Preu de venda: *una pesseta*. Als nostres favoreixedors: *dos rals*.

Els Mestres contistes (vol. III), de Charles Dickens y Nicolau Gogol. Preu de venda: *una pesseta*. Als nostres favoreixedors: *dos rals*.

Los besones. Quadro de comedia de Florenci Cornet. Preu de venda: *tres rals*. Als nostres favoreixedors: *40 cèntims*.

Raig de Sol. Comedia en dos actes, per Joan B. Pagès y Maruny. Preu de

venda: *1'50*. Als nostres favoreixedors: *tres rals*.

Amich de confiança. Diàlech en un acte, per A. P. Maristany. Son preu: *una pesseta*. Als nostres favoreixedors: *40 cèntims*.

El curandero nou. Sainet d'en Ramón Ramón y Vidales. Preu de venda: *tres rals*. Als nostres favoreixedors: *40 cèntims*.

El patró Pere March. Drama en un acte den Pompeyus Gener. Preu de venda: *tres rals*. Als nostres favoreixedors: *40 cèntims*.

El Teatre tal com es. La hermosa Conferencia de Enrich Irving. Preu de venda: *25 cèntims*.

Ombres d'amor. Fantasia en un acte per Josep Burgas. Preu de venda: *tres rals*. Als nostres favoreixedors: *40 cèntims*.

Jutge y part. Comedia en un acte, per R. Bracco. Preu de venda: *tres rals*. Als nostres favoreixedors: *40 cèntims*.

L'abim. Novela psicològica per el Doctor Don Pere Manaut, forma un volum de 225 pàgines ricament encuadernat en rústica, amb dibuix a quatre tintes, en paper especial y cobert amb paper de seda. Son preu: *2 pessetes*. Als nostres favoreixedors: *una pesseta*.

Les persones que vulguin adquirir alguna d'aquestes obres, amb la rebaixa de preu que oferim, poden ferho en aquesta administració (Alt de Sant Pere 17 int.) o en els Kioscos DE TOTS COLORS mentre presentin, per acreditar el caràcter de favoreixedors de aquesta em presa, qualsevol dels volums publicats dintre la *Biblioteca DE TOTS COLORS*.

Els nostres favoreixedors de fora Barcelona poden demanar aquestes obres, ab les mateixes condicions als respectius corresponsals.

IMPORTANTÍSSIM

als nostres compradors y subscriptors

A fi d'atendre el desig que'ns han manifestat mols dels nostres nous compradors de poguer obtenir complerta la nostra biblioteca, en les condicions en que actualment s'han posat les biblioteques de l'importancia similars a la nostra, tenim el gust de fer avinent que aquesta Administració ha prés l'acort de canviar el preu de venda dels tomos ja publicats.

Aixís, doncs, el preu máxim dels volúms publicats en la Biblioteca DE TOTS COLORS será el preu corrent avuy de:

Una pesseta

cada exemplar. Aquet preu regirá tant sols per les obres de 3 o més actes.

Les de dos actes se vendran a

Setanta cinc céntims

y les d'un acte a

Quranta céntims

Desde avuy se pot adquirir ja en aquesta Administració o en el Kiosko DE TOTS COLORS (davant de cân Quadros) qualsevuiga dels volúms que formen part de la nostra Biblioteca amb el 50 °° de rebaixa o sia, als preus que ja hem deixat indicats de

Una pesseta

Als de fora de Barcelona se'ls fará l'envio per correu mitjentsan l'import en segells de correu, giro postal o recader.

També pot facilitar-se l'atquisició complerta de la nostra biblioteca, d'un sol cop, mitjentsan pagos mensuals de

Tres pessetes

amb el ben entes de que's faliciten ja tots els volúms desde'l moment que s'ha firmat la póliça o compromís.

¡SENYORES!

Pocs dies falten per sortir el primer número de *Le Chic*, la més important y pràctica de les ilustracions de modes de España. Artístiques planes, acuareles de ilustres pintors, concursos interesantíssims. Col·laboració escullida en espanyol y francès. Novela complerta. Patrons y creacions originals en moda masculina, infantil, etc., etc.

LE CHIC

Agent general a Catalunya

Casa Baxarias

Alt de Sant Pere, 17, interior - Barcelona

La casa servirà a domicili totes les subscripcions sens augment de preu. Aixís mateix facilita prospectes a tota persona que'n demani.

Descomptes especials per cases de modes, kioscos y tots els corresponents d'aquesta casa.

A pesar de la riquesa extraordinaria, en que seràn presentades les seves 50 planes, valdrà sols

TRÉS pessetes el exemplar